

Go-peli

Go on 4000 vuotta vanha kiinalainen kahden pelaajan strateginen lautapeli.

Pelissä voittaja on se, joka rajaa enemmän tyhjää aluetta laudalta. Alueen rajaamisen lisäksi on mahdollista vangita vastustajan nappuloita.

Yksinkertaisista säännöistä huolimatta peli on erittäin haastava ja tarjoaa pelaajalle paljon mahdollisuuksia kehittyä. Goon pelaamisessa on hyötyä sekä taktisista taidoista että strategisesta taidosta. Molempia voi lisäksi soveltaa monin eri tavoin ja tämä mahdollistaa hyvin erilaisia pelityylejä.

Go Suomessa

Suomessa on useita kymmeniä go-kerhoja, ja aktiivisia pelaajia on kaikkiaan noin tuhat. Lisäksi Internetissä on palvelimia, joilla voi pelata muita ihmisiä vastaan.

Monet aktiiviset goon pelaajat ovat opiskelijoita tai lukiolaisia. Isoissa yliopistoissa ja korkeakouluissa on aktiivisia kerhoja, jotka pelaavat viikoittain.

Go-aiheinen anime ”Hikaru no Go” tekee pelin tutuksi monille japanilaisen animen ja mangan harrastajille. Animessa go-pelin ympärille on rakennettu mielenkiintoinen juoni, ja siinä opetetaan pelin säännöt ja kuvataan peliä.

Suomessa kerhojen toimintaa koordinoi Suomen go-liitto ry.

Ajankohtaisin keskustelu ja tieto Suomen go-elämästä löytyy Internetistä osoitteesta <http://suomigo.net/>.

Turnaukset

Suomessa järjestetään useita kymmeniä turnauksia vuosittain. Isoimmista turnauksista on lähes sata osanottajaa, kun taas pienimmissä kerhoturnauksissa on vain muutamia kymmeniä osallistujia.

Suomen mestaruudesta pelataan useasaisena turnauksena syksyisin, ja kilpailu huipentuu lokakuussa pelattavaan kolmen pelin finaaliin.

Euroopassa on tuhansia turnauksia vuosittain. Isoin turnauksista on Euroopan go-kongressi, jossa pelaa tavallisesti yli 500 pelaajaa. Vuonna 2010 tämä kongressi järjestetään Suomessa.

Turnauksissa peliin käytettävä aika on rajoitettu. Pelaajan käytettävissä oleva peliaika voi vaihdella kymmenestä minuutista aina useaan tuntiin.

Goon säännöistä

Goon säännöt ovat varsin yksinkertaiset, vaikka peli on monipuolinen. Yksinkertaisuudestaan huolimatta säännöt on kuitenkin helpointa oppia opettajalta, joka voi selittää epäselviä asioita.

Goota pelataan laudalla, jossa on 19 pystysuoran ja 19 vaakasuoran viivan muodostama ruudukko, ja pyöreillä linssin muotoisilla mustilla ja valkoisilla nappuloilla. Pelaajat pelaavat vuorotellen oman värisiään nappuloita yhden kerrallaan tyhjiin viivojen risteyskohtiin. Kun nappula eli kivi on pelattu laudalle, sitä ei voi liikuttaa, mutta se voidaan poistaa, mikäli se tulee syödyksi. Pelin alkaessa laudalla ei ole valmiiksi nappuloita.

Pääkohdat säännöistä:

- Pelin päätavoite on vallata aluetta.
- Pelin aika pelaajat laittavat kiviä vuorotellen laudalle, toinen mustia ja toinen valkoisia.
- Musta aloittaa laittamalla kiven tyhjälle laudalle.
- Jos pelaajan kivet tulevat kokonaan ympäröidyksi vastustajan kivillä, ne vangitaan ja poistetaan laudalta.
- Peli jatkuu, kunnes kumpikaan ei usko enää hyötyvänsä pelin jatkamisesta.
- Pelin voittaa se, joka on yhteen laskettuna ympäröinyt enemmän aluetta ja vanginnut vastustajan kiviä.

Erityisesti pelin loppumissäännön soveltaminen saattaa olla aloittelijalle hankalaa.

Goon suomenkielinen oppikirja ”Go – Mikä se on?” (ISBN 978-952-498-126-2) on saatavana monista verkkokirjakaupoista ja tilattavissa kirjakauppoihin. Kirjasta enemmän tietoa saatavana kirjan kotisivulla <http://gowrite.net/kirja>.

Säännöt esimerkkipelin avulla esitettynä ovat saatavana erillisenä tiedostona.

Internetissä on saatavilla myös erinomainen interaktiivinen sääntöopas.

Goon aloittaminen

Paras tapa aloittaa go on kerhossa pelaaminen, ja aloittelijan kannattaakin pelata paljon. Kaikki kerhot ottavat aloittelijoita ilomielin mukaan toimintaansa. Jos lähelläsi ei ole kerhoa, voit pelata Internetissä go-palvelimilla muita ihmisiä vastaan tai opetella sääntöjä itsenäisesti.

Aloittelijan kannattaa pelata aluksi täyskokoista 19x19 lautaa pienemmällä 9x9-viivaisella laudalla, koska pelit ovat tällöin lyhyempiä ja peli on helpompi hahmottaa. Sanotaan, että aloittelijan kannattaa hävitä ensimmäiset viisikymmentä peliään mahdollisimman nopeasti; alussa tärkeintä on oppia pelissä esiintyviä muotoja, ei niinkään voittaa.

Goon voi aloittaa jo nuorena. Aivan nuorimmat pelaajat ovat 6 vuoden ikäisiä, vaikkakin useimmat nuoret aloittavat 12-13 vuoden ikäisinä. Monet pelaajat aloittavat pelaamisen opiskelijoina.

Atari-go

”Atari-go” on goon opetteluun ja kokeilemiseen soveltuva muunnos goosta. Atari-go opettaa asioita, joiden ymmärtämisen jälkeen on paljon helpompi oppia itse go-pelin pelaamista, erityisesti alue ja pelin loppuminen selkeytyvät.

Atari-goossa voittaja on se, joka ensimmäiseksi vangitsee (yhden tai useamman) vastustajan kiven, kun goossa enemmän aluetta ympäröinyt on voittaja.

Ohjeet Atari-goon pelaamiseen löytyvät [www-sivuilta http://gowrite.net/presskit](http://gowrite.net/presskit). Ohjeet ovat saatavilla eri tiedostomuodoissa, ja soveltuvat käytettäväksi osana goosta kertovaa artikkelia.

Pelaamisesta

Go voi viedä pelaajan mukanaan monella tavalla. Monet keskittyvät itse peliin hyvin intensiivisesti. Vaikka kukaan ei voi voittaa aina, häviön aiheuttama pettymys voi silti olla suuri. Go opettaakin monelle voittojen ja tappioiden kautta asioita itsestä.

Go-peliä voi opiskella monella tavalla, tai sitä voi pelata vain pelaamisen ilosta. Tavallisia tapoja opiskella goota ovat go-ongelmien ratkominen, ammattilaispelien läpikäynti, pelaamisen periaatteita selittävien kirjojen lukeminen, itse pelaaminen sekä omien pelien läpikäynti pelin jälkeen.

Goota voi pelata myös pareittain, siten että kaksi pelaajaa pelaa vuorotellen mustan siirrot ja toiset kaksi pelaajaa vuorotellen valkoisen siirrot. Pelin aikana pelaajat eivät saa neuvoa toisiaan. Tätä pari-goksi kutsuttua go-muunnelmaa pelataan myös turnauksissa, jolloin parit koostuvat yhdestä mies- ja yhdestä naispelaajasta.

Luokitukset goossa

Pelaajat luokitetaan taitojen mukaan. Aloittelija on aluksi noin 30 kyu ja nousee tästä 1 kyu-tasoon. Tästä vahvistuttuaan pelaajasta tulee 1 dan, ja hän voi periaatteessa kavuta aina 9 daniin asti, joskin yleensä korkein amatööriluokitus on 7 dan. Tämä luokitustapa on sama kuin japanilaisissa taistelulajeissa, joissa 1 dan vastaa mustaa vyötä. Ammattilaisilla on erillinen asteikko 1 dan – 9 dan, jossa ammattilaisen 1 dan vastaa suurin piirtein amatöörien 7 dan -luokitusta.

Varsin eritasoiset pelaajat voivat pelata tasoitusjärjestelmän avulla molemmille mielekkäitä pelejä. Tasoitus annetaan niin, että pelin alussa heikompi pelaaja saa tasoeron mukaisen määrän kiviä laudalle, tavallisesti kuitenkin enintään yhdeksän kiveä. Ilman tasoitusta pelit ovat mielekkäitä vain varsin samantasoisten pelaajien välillä.

Pelivälineet

Käytössä olevia pelivälineitä on monenlaisia. Go-lauta ja -kivet ovat tyylikkäitä esineitä; niitä ei tarvitse kotonakaan piilottaa pois näkyvistä.

Perinteiset pelivälineet ovat puinen lauta, simpukasta tehdyt valkeat kivet ja oikeasta kivistä tehdyt mustat kivet. Hienoimmat puulaudat ovat kymmeniä senttejä paksuja ja jalallisia. Kalleimmat tyylikkäästä simpukoista ja hienosta puulaadusta tehdyt pelivälineet maksavat kymmeniä tuhansia euroja.

Tavallisimmin käytettyjä ovat lasiset kivet, sillä ne ovat sekä kestäviä että suhteellisen edullisia. Muutaman sentin paksuiset puulaudat ovat yleisimpiä lautoja.

Halvimmat tavalliset pelivälineet ovat muoviset kivet ja lastulevystä tehty lauta. Hyvin edullinen lauta syntyy paperille tulostamalla ja laminoimalla.

Go ja tietokoneet

Goota pelaavia tietokoneohjelmia on ollut useita kymmeniä vuosia. Nykyään tietokoneet pelaavat heikohkon kerhopelaajan tasolla, ja ero hyviin kerhopelaajiin on suuri.

Goota pelaavat ohjelmat ovat kehittyneet hitaan tasaisesti. Goota pidetään hyvänä tekoälyn kokeilukenttänä, koska goon ratkaisu ei onnistune vain laskutehoa lisäämällä.

Tiettyjä taktisia tilanteita ohjelmat osaavat jo ratkoa varsin hyvin. Parhaimmillaan ne ovat näissä ongelmissa jopa hyvän kerhopelaajan tasolla.

Kirjaaminen ja pelikokoelmat

Tietokonetta käytetään paljon pelien kirjaamiseen ja kirjattujen pelien läpikäyntiin sekä etsimiseen.

Laajoja ammattilaispelien kokoelmia on saatavana tietokoneelle. Tällaisen kokoelman avulla amatööri voi tutkia esimerkiksi sitä, miten ammattilaiset ovat pelanneet erilaisissa tilanteissa.

Pelipalvelimet

Verkossa on tarjolla lukuisia palvelimia, joilla voi pelata toisia ihmisiä vastaan. Nämä palvelimet mahdollistavat pelin harrastamisen myös paikkakunnilla, joilla ei vielä ole muita pelaajia.

Historiaa

Pelin arvellaan syntyneen noin 4000 vuotta sitten. Ensimmäinen varma viittaus peliin on Kungfutsen kirjoituksessa 600 eaa.

Kiinasta go kulkeutui Japaniin, missä peli alkoi levitä hallitsevan luokan keskuudessa 700 jaa. Japanissa pelaajien taidot kehittyivät nopeasti valtio tukiessa peliä ja ammattipelaajat olivat hyvin arvostettuja. Japanissa perustettiin jopa go-ministerin virka 1500-luvulla. Japani hallitsikin kansainvälistä goota aina 1900-luvun loppuun saakka.

Goon pelaaminen jatkui samalla myös Kiinassa ja Koreassa, joskin se ei ollut yhtä arvotettua. Vasta 1990-luvulla pelin arvostus kasvoi ja samalla ammattilaistoiminta on vahvistunut. Nykyisin maat ovat jopa ohittaneet Japanin sekä amatöörien aktiivisuudessa että ammattilaisten tasossa.

Suomen ensimmäinen go-kerho perustettiin 1979 Helsinkiin. 80-luvulla kerhoja syntyi useiden yliopistojen yhteyteen ja Suomen go-liitto ry perustettiin 1987. Pelaajamäärät ovat kasvaneet tästä tasaisesti tähän päivään asti.

Ammattipelaajat

Japanissa, Koreassa, Kiinassa ja Taiwanissa on kaikissa järjestäytyneitä ammattilaispelaajia. He elättävät itsensä pelaamalla ammattilaisturnauksissa, kirjoittamalla goosta ja opettamalla peliä.

Ammattilaiseksi pääseminen edellyttää menestystä erityisissä karsintaturnauksissa. Tämä varmistaa, että ammattilaisilla on erittäin hyvää pelitaito. Erittäin harva amatööri pääsee edes lähelle ammattilaisten pelitaitoa.

Ammattilaisturnauksia Japanissa, Kiinassa, Koreassa ja Taiwanissa sponsoroivat monet yritykset. Isoimmat turnaukset saavat runsaasti julkisuutta, ja niissä on merkittävät palkintosummat parhaiten menestyville. Tyypillinen turnauspeli kestää muutamasta tunnista päivään, ja pisimmät turnauksien finaalipelit kestävät kaksi päivää.

Länsimaissa on pienehkö määrä pelaajia, jotka elävät goon avulla, pääasiassa opettamalla ja kirjoittamalla.

Faktoja goosta

Goota pelataan laudalla, jossa on 19×19-viivan ristikko. Mustia ja valkoisia nappuloita, joita kutsutaan kiviksi, pelataan ristikon viivojen risteyksiin. Kivien määrää ei ole erityisesti rajoitettu. Aloittelijat käyttävät usein 9x9- tai 13x13-lautaa.

Pelissä tavoitteena on alueen valtaaminen. Lisäksi on mahdollista vangita vastustajan kiviä ympäröimällä ne kokonaan. Pelissä ei ole lainkaan sattumaa mukana.

Kivet ovat tavallisesti lasia tai muovia, mutta hienoimmat kivet voivat olla simpukkaa (valkoiset) ja oikeaa kiveä (mustat). Sekä valkoisia että mustia kiviä on 180.

Pelaajat luokitetaan taitojen mukaan, aloittelija on 20-30 kyu ja nousee tästä 1 kyu -tasoon. Tämän jälkeen tulee 1 dan, ja pelaaja voi kehittyä periaatteessa aina 9 dan asti. Ammattilaisilla on erillinen asteikko 1 dan – 9 dan.

Eritasoiset pelaajat voivat käyttää tasoituksia mielekkäiden pelien saamiseksi.

Japanissa goon nimi on 碁(go) tai 囲碁 (igo), Kiinassa 圍棋 (weiqi) ja Koreassa 바둑 (baduk). Japaninkielinen nimi ”go” on kansainvälisesti laajimmin käytössä.

Japanissa, Kiinassa ja Koreassa on jokaisessa yli 10 miljoonaa goon pelaajaa. Euroopassa pelaajia on kymmeniä tuhansia ja Suomessa noin tuhat.

Kaukoidässä on yli tuhat goon ammattipelaajaa. Yksin Japanissa on yli 400 goon ammattipelaajaa.

Peli on 4000 vuotta vanha ja peräisin Kiinasta. Eurooppaan peli saapui 1800-luvun lopulla. Helsingin go-kerho perustettiin 1979.

Suomessa on isoja vakiintuneita kerhoja Helsingissä, Tampereella, Turussa sekä Oulussa. Myös monilla muilla paikkakunnilla on kerhoja.

Goon Suomen mestarit

Avoim SM		Naisten SM	
1981	Matti Siivola	1992	Helena Niinisalo 5 kyu
1982	Lauri Paatero	1993	Helena Niinisalo 4 kyu
1983	Matti Siivola	1994	Sari Kohonen 5 kyu
1984	Lauri Paatero 1 dan	1995	Sari Kohonen 4 kyu
1985	Matti Siivola	1996	Sari Kohonen 3 kyu
1986	Vesa Laatikainen 2 dan	1997	Helena Niinisalo 3 kyu
1987	Vesa Laatikainen 3 dan	1998	Helena Niinisalo 3 kyu
1988	Vesa Laatikainen 4 dan	2000	Helena Niinisalo 3 kyu
1989	Matti Siivola 4 dan	2001	Sari Kohonen 4 kyu
1990-1991	Vesa Laatikainen 5 dan	2002	Sari Kohonen 4 kyu
1992	Matti Siivola 4 dan	2004	Helena Niinisalo 3 kyu
1993-1999	Vesa Laatikainen 5 dan	2005	Sari Kohonen 3 kyu
2000	Matti Siivola 5 dan	2006	Suvi Leppänen 2 kyu
2001-2004	Vesa Laatikainen 5 dan	2007	Suvi Leppänen 1 kyu
2005	Matti Siivola 5 dan		
2006	Vesa Laatikainen 5 dan		
2007	Vesa Laatikainen 5 dan		

Go-sanastoa

Sanaston osaaminen ei ole mitenkään välttämätöntä pelin pelaamista varten. Tärkeimpien käsitteiden tunteminen helpottaa kuitenkin keskustelua ja sen seuraamista. Go levisi länsimaihin aluksi Japanista, jonka takia pelin japaninkielinen termistö on vakiintunut käyttöön länsimaissa.

Go 碁 Pelin japaninkielinen nimi. Japanissa käytetään myös nimeä igo (囲碁), jonka japanilainen tunnistaa yleensä helpommin. Suomessa on käytössä vaihtelevia taivutustapoja (esimerkiksi goota, gota, go:ta).

Baduk 바둑 Pelin koreankielinen nimi.

Wéiqí 围棋 Pelin kiinankielinen nimi.

Atari Kiven sanotaan olevan atarissa, jos vastustaja voisi vangita sen seuraavalla kivellään.

Joseki Josekit ovat yleisesti tunnettuja sekvenssejä, joissa molemmat pelaajat saavat yhtä hyvän tuloksen.

Tesuji Etevä laitto paikallisessa tilanteessa.

Sente Pelaajalla on sente, kun hän voi valita laittonsa ilman välitöntä tarvetta vastata vastustajan edelliseen laittoon.

Gote Pelaajalla on gote, kun hänen täytyy vastata vastustajan laittoon, ja näin antaa vastustajalle sente.

Kontakteja

Go-aiheinen wiki <http://suomigo.net/> .Go-kerhot Suomessa, Suomen go-liitto.

Pelivälineillä sekä kirjoja myy Suomessa Gaimport ky (<http://www.kolumbus.fi/gaimport/>),
Fantasiapelit Tudeer Oy (<http://www.fantasiapelit.com/>) sekä Lautapelit
(<http://www.lautapelit.fi/>).

Interaktiivinen goon sääntöjen opas <http://playgo.to/interactive/finnish/>

Tämän materiaalin on tehnyt Lauri Paatero, puhelin +358 50 5452 225,
<http://gowrite.net/lauri.html>.

Aloittelijalle sovelias go-palvelin on <http://gokgs.com>.

Materiaalia

Tämä materiaali on saatavana osoitteessa <http://gowrite.net/presskit>. Tämän materiaalin lisäksi osoitteessa on peliä ei vielä tunteville suunnattu lyhyt esitys atarigoon pelaamisesta. Tätä esitystä voidaan käyttää esimerkiksi osana goosta kertovaa artikkelia.

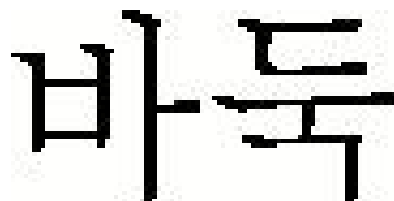
Painolaatuiset kuvat ovat saatavilla osoitteesta <http://gowrite.net/presskit/kuvat>. Alla sisällysluettelo ja taustatietoa kuvista.

Kuva 1 (igo.eps): Go, pelin japaninkielinen nimi

Kuva 2 (weiqi.eps): Weiqi, pelin kiinankielinen nimi

Kuva 3 (baduk.eps): Baduk, pelin koreankielinen nimi

Kuva 4 (lauta1.jpg): Peli alkuvaiheessaan

Kuva 5 (kasi1.jpg): Kiven laittaminen laudalle

Kuva 6 (lauta2.jpg): Lauta ja kivikupit

Kuva 7 (kupit1.jpg): Perinteiset kivikupit

Kuva 8 (kirjaus1.jpg): Turnauspelejä kirjataan joskus tietokoneelle.

Kuva 9 (laittopelissa01.jpg): Valkea pelaaja pelaa laitton.

*Kuva 10 (lapikaynti01.jpg):
Peliä analysoidaan pelin
jälkeen.*

*Kuva 11 (peli01.jpg):
Käynnissä oleva turnauspeli.*

*Kuva 12 (pelinaloitus01.jpg):
Kaksi turnauspeliä pelin
alkupuolella.*

*Kuva 13
(turnauspeleja01.jpg):
Turnauspelejä käynnissä.*

*Kuva 14
(turnauspeleja02.jpg):
Turnauspelejä käynnissä.*

*Kuva 15
(turnauspeleja03.jpg):
Turnauspelejä käynnissä.*

*Kuva 16
(turnauspeleja04.jpg):
Turnauspelejä käynnissä.*